

Petr KOZEL, *Lehká opevnění z léta 1938 na Československé území (stavební úseky 181-183)*, Bakalářská práce Historického ústavu FF JU, České Budějovice 2009, 97 s. + fotografická příloha v podobě CD.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student Historického ústavu FF JU Petr Kozel si ve své zdařilé bakalářské práci, kterou nazval *Lehká opevnění z léta 1938 na Československé území (stavební úseky 181-183)*, uložil za hlavní cíl zachytit proces vzniku a výstavby lehkého opevnění vzor 1937. Bylo stavěno v letních měsících roku 1938. Svou pozornost pečlivě zkoncentroval na tři stavební úseky (181 – Římov, 182 – Ostrolovský Újezd a 183 – Borovany) na linii 1. HOP (Hlavního obranného postavení), které měly spolu s polními opevněními, vše za ostnatým drátem a dalšími překážkami, ochránit (převážně česká) území ČSR proti vpádu nacistických vojsk ze Třetí říše. Důležité také je, že jeho bakalářská práce si kladla za úkol (pokus) přiblížit svému čtenáři onen velice dramatický proces každodenní výstavby a života jak stavitelů, tak možných obránců. Autor chtěl názorně ukázat, že jde o jeho vlastní pokus o zaplnění mezery v již publikované literatuře. Rovněž se úspěšně snažil stručně shrnout problematiku československého lehkého opevnění vz. 37 a potřebně ji zařadit do širšího evropského kontextu výstavby opevnění ve 30. let 20. století. V neposlední řadě se zabývá různými úhly pohledů na opevnění s využitím citované literatury a dostupných pramenů.

Bakalářská práce se proto člení na tyto základní části:

1.1 *Úvod* (s. 6-9) věnovaný autorem rozboru použitých pramenů a literatury, kde na s. 6. doslova uvádí i toto své zajímavé hodnocení: „*Nedávno vyšla Miloslavu Svitákovi výtečná dvojdílná kniha „Opevnění na Jindřichohradecku“ (a slušelo by se dodat i na Třeboňsku, neboť záběr knihy zasahuje i tam...). V prvním díle se zabývá povšechně výstavbou opevnění v uvedeném prostoru, mapuje výstavbu lehkého opevnění (dále jen LO) vz. 36 i LO vz. 37. Druhý díl je dle mého názoru daleko lepší a přínosnější - zabývá se totiž 29. pěším plukem a jeho úlohou při obraně Jindřichohradecka. Před jeho pracemi je třeba smeknout, protože pan M. Sviták není profesionálním historikem. Ale i tak dokázal po dlouhých letech archivního studia (podle jeho slov jezdí do VÚA něco přes 10 let) vydat vlastním nákladem dvě skvělé knihy. V zásadě jedině, co by se jim dalo vytknout, je bohužel právě to, že M. Sviták v textu zásadně neuvádí odkud čerpal, což je ale pro profesionálního historika věc zásadního významu. Tedy není jasné, zda postupuje podle archivních pramenů, výpovědí pamětníků, či vlastních dedukcí. Takže pokud čtenář nezná prameny, tak trochu tápe (teď mi například vytane na mysli příklad nouzových přístřešků u LO, kde opravdu není jasné, jak autor přišel k jejich tak podrobným nákresům). Zkušenost v oboru „bunkrologie“ mluví sice tak, že častokrát jsou knihy zapálených amatérů lepší a čtivější než ty od vystudovaných profesních historiků. Tedy, pokud se někteří tímto tématem zaobírají (nemluvím zde ovšem o Eduardu Stehlíkovi, Martinu Dubánkovi...). V jedné recenzi se mluvilo o tom, že profesionál většinou pouze napíše, jak by to či ono napsal nebo udělal lépe. Právě proto, možná a bohužel, všeobecně panuje mezi historiky a amatéry jistá nevraživost a rivalita.“*

Po něm následuje druhá kapitola nazvaná: 2.1 *Hlavní politické události roku 1938* (s. 9-15), na kterou navazuje 2.3 *Evropsko-fortifikační kontext a všeobecné důvody ke stavbě stálého opevnění* (s. 15-22) a kterou zakončuje část 2.4 *Popis terénu z geograficko-vojenského hlediska* (s. 22-26). Kapitola se podle svého autora „kouká“ jak na politické události roku 1938, tak nám přibližuje evropskou výstavbu fortifikací v potřebném kontextu, včetně důvodů pro nezbytnou výstavbu stálého opevnění v Evropě. Závěrečná část druhé kapitoly je věnována popisu zkoumaného terénu v linii Římov, Ostrolovský Újezd a Borovany z geograficko-vojenského hlediska.

Lze plným právem říci, že těžiště a hlavní autorův přínos celé jeho bakalářské práce představují zejména kapitoly 3-5.

Třetí kapitola je věnována problematice nazvané: 3.1 -3.4 Popis obranné linie I. HOP na Českobudějovicku (181-3) (s. 26-52). Jedná se o popis terénu a zdejší obranné linie. Autor si zde pečlivě zaměřil na problematiku zadávání staveb, sleduje průběh výstavby samotných objektů a s nimi spojených překážek, stranou svého zájmu neponechal ani jejich destrukci Němci za okupace a nakonec uvádí i současný stav bývalé linie opevnění.

Čtvrtá kapitola 4.1 – 4.6 Pohledy a náhledy na československé opevnění v našem regionu (kroniky, periodika, pohled čsl./německé armády a lidí, dnešní) (s. 52-82) přehledně pojednává o celém spektru pohledů na opevnění, jde o autorův pokus o historicko-sociologické srovnání, vyniklé za pomoci jak dobových periodik, tak i kronik obcí a nevynechal ani publikované výpovědi pamětníků.

Pátá kapitola je zcela zaměřena na problematiku s názvem: 5.1 Zhodnocení situace obrany na Českobudějovicku v září 1938 (s. 82-86). Na ní navazují dvě důležité podkapitoly: 5.2 – 5.3 Fiktivní pohledy vojáků na případný konflikt (s. 86-91). Zde se autor pokusil o své zhodnocení možností obranyschopnosti stavěných úseků v případě válečného konfliktu se Třetí říší na podzim 1938. Za přínosné také považuji i jeho zamyšlení nad tehdejší možnou obranou ČSR pečlivě zpracovaný tzv. „fiktivní scénář“, jak by asi vypadla (hypoteticky) „reálná válka“ z pohledu vojáků obou stran, československého a německého! Nejde zde však o nějaký literární „výmysl“, protože jeho napsání předcházela pečlivá příprava a podrobná znalost bojových řádů a předpisů (tedy pramenů i literatury) obou stran možného konfliktu ze září 1938.

Následuje část 6. 1 Závěr (s. 91-92), ve které autor provádí srovnání otázek dalšího možného průzkumu, postřehů, plánů a nápadů pro pokračování této zajímavé práce.

Nedílnou součástí práce je i Seznam pramenů a literatury (s. 92-97), zatímco Seznam použitých zkratk a Seznam příloh, které jsou autorem prezentovány ve vybraných dokumentárních fotografiích je uložen v CD Příloha. Ty jsou velice potřebné pro každého badatele, který se zabývá zkoumaným obdobím let 1938 a mají významnou vypovídací hodnotu. Je sice možno připustit, že některé formulace předložené bakalářské práce by mohly být ještě jazykově vybroušenější, ale její klady nám zde jednoznačně převažují, zejména pak tím, že opravdu není tzv. „zbytečně rozvláčná“. Petr Kozel prokázal i patřičnou schopnost orientace při práci s internetovými stránkami. Jako vedoucí bakalářské práce také hodnotím pozitivně i to, jak opravdu velký a potřebný a správný posun žádoucím směrem autor, který je sám zapáleným a erudovaným fandou, tzv. „bunkrologem“ a této své zájmové činnosti se poctivě věnuje také i ve svém volném čase, učinil v průběhu mnoha konzultací. Tomu také odpovídá výsledek jeho bakalářské práce.

Závěrem je proto možno konstatovat, že současná bakalářská práce Petra Kozla splňuje všechny požadavky kladené na tento druh práce a má i nezbytné předpoklady pro její úspěšné obhájení.

Proto s velkým potěšením předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 21. srpna 2009

PhDr. et PaedDr. Jiří DVOŘÁK, Ph.D.